

Специално приложение на в. „Екип101“

Четвърти национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ Русе'2010

Участие в четвъртото издание на конкурса взеха 312 млади автори от цялата страна с 396 творби и 34 колективи/екипи на вестници, тв и радиопредавания – в два раздела – „Литературно творчество“ и „Журналистика“. Учениците представяха Варна, Бургас, Каварна, Казанлък, София, Велико Търново, Пловдив, Силистра, Шумен, Монтана, Панагюрище, Добрич, Разград, Русе и други български градове. Те бяха в три възрастови групи – до 4 клас, от 5 до 7 клас и от 8 до 12 клас. Представителното жури с председател доцент д-р Русу Русев оцени постъпилите творби и най-добрите от тях бяха отличени и заслужено наградени.

Пълният списък на наградените може да се види на <http://mihailovski.ekip101.com>.

Скъпи участници в Четвъртия национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“, Русе 2010,

Уважаеми дами и господа,

Днес отново имаме повод за духовна радост, която кълни напористо въпреки неблагоприятната почва на нашето време. Радват ни текстовете на младите хора, които участват в поредното издание на настоящия конкурс.

Естествено е предложените творби и журналистически материали да са неравностойни по творческа изява, по демонстрирани умения да се използва българското слово в неговите образно-естетически измерения, с публицистичната му острота и яркост. Затова едни от предоставените текстове регистрират само участието на своите автори, а други – подпечатват съответното отличие. Но радостното е, че младостта на България търси Словото, за да въплъти в него нежеланието си да бъде безразлична към света и собствения си живот, за да изрече болката и страховете си, огорченията и съмненията си, за да сподели съкровената си интимност, богата с многообразието на копнежи, с чисти пориви към на същното за съществуването на човека през всички времена – любов, красота, добро, приятелство. За да декларира, че все още не е емоционално обедняла.

Нама да описвам пряко и да коментирам подробно силните и слабите страни на написаното от участниците в конкурса.

В навечерието на свят ден сме – Денят на народните будители. Ето защо ще се обърна към всички Вас, които сте в тази зала – учители и ученици, поети, писатели и журналисти, просветители, граждани. Ще се обърна с онези думи, които се родиха след прочита на текстовете, написани от нашите деца и внуци.

На 1-ви ноември българският дух празнува способността си да възхожда от мрака към светлината, празнува способността си да бъде просветен, знаещ, сиреч буден и бъден.

31 октомври 2010 г.

Русу РУСЕВ
> на стр. 2

* Слово на председателя на журито при откриването на церемонията по награждаването на победителите в конкурса.

ЕСЕН

Яница ПЕХОВА

Есента като дрипава циганка хитро надникна зад ъгъла
Зад ъгъла прашен погледна, със вятъра леден покри се.
Със вятъра, който листата понесе след себе си.
След него те тръгнаха. И жълти, и мъртви са.

Алеите призрачно стенеха, а дъжд се изсипа в краката ни.
В краката ни някога жизнени, обути в червени сандали.
Червени сандали, които безжизнено крият се в шкафчето.
Във шкафа до плажа златист, до морето и слънцето.

А хората – все са си същите. И гонят мечтите си крехки.
Мечтите, които във жълто облечени гаснат.
Загасват си кротко, с дърветата заедно вехнат.
Увехнали пътища, по есенно празни. И тъжно е...

Професия ЖУРНАЛИСТ. Между Отговорността и Свободата

През последните години на патентования в съзнанието ни като „разменна монета“ български преход твърде често си задаваме въпроси. Като че ли се разговориха младите, повлякоха старите, разтресе се родината.

И гръмна.
При гръмването си във всички посоки се разлетяха късове на скрити тайни, замърсени от боклуджийските кофи на несъзнатото предателство, на премълчаните истини, на шикозните брошки върху реверите на скритите Открития.

Човек не разбира какво се случва и пита. – Нормално.

Човек пита и бива наказан. – Жестоко.

Човек търси, открива, разкрива и получава слава. – Жизнерадост.

Човек не проумява, разхвърля и се сблъсква с горчивата реалност. – Българска народна Журналистика.

Тръпка е моментът с включването на светлините. Романтичният жест на задействани-

те показатели на микрофона върху екрана на камерата проблясват пред очите на Влюбения. Влюбеният оператор. Човекът запечатал умаления образ, превърнал го в своя картина. Той има свободата да покаже онзи правоъгълник човешка плът и черна земя, която реши, която счете за достатъчно подписурила – ефекта на истинското разобличаване, на свободната човешка Личност. Това е ролята на Влюбения. Задължителна. Важна. Непредсказуема.

Червено.

Разговорът започва.

Площадът, сградата, пращинките във въздуха утихват в нажежената от страст атмосфера. Тук идва мястото на Страстния. Страстният Журналист. Колко е голяма отговорността, която носи докато развява златните косми на духовната си естествена субективност?

Петилина ПЕТРОВА
> на стр. 3

IV национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ Русе'2010

„Бъгнат“ ли е езикът ни или за изтезанията над словото

Използването на компютърния жаргон в нашето ежедневие започна да застрашава разбирателността на информацията от онези, които не го владеят. Но използването на просторечие, жаргона и дори някои цинизми (някога наричали подобна реч каруцарски език) не ни затруднява, а ни „обогатява“... По-рано имало панаири и изложения, а сега – уъркшоупи, хепанинги, биеналета и др. Днес „туниговаме“ или „модваме“ речника така, че да звучи съвременен, но непонятен за немалко хора. От две години е модна и друга тенденция – уличната реч започна да шества навсякъде. Езикът ни се „бъгна“ и зазвуча още по-ужасяващо дори от политическите прогнози или пък от менюто в изисканите ресторанти, в които „Шатобриан“ът вече въобще не е стряскащ. Оказа се, че освен чуждите са се появили „вируси“, бръмбари и други паразити в речта ни.

Днес вече разбираме, че „дупета“-та са изрезките от колбаси, с които се хранят обикновените хора, но същите тези хора не са знаели какъв „деликатес“ ядат. Разбираме, че Паяка, Горилата, Гибона, Хамстера, Комара, Пора и други подобни не са животни, а представители на подземния свят – на underground-а. (Както в приказките – в Долната земя има ламя, но днес там се явяват други „животни“.) Разбираме, че „октоподът“, „наглите“, „недосегаемите“, „сводниците“, „жилърите“, „джамбазите“, „дедесарите“ и др. са причудливите имена на полицейски акции, с които започват сутрешните новини. И всички подобни названия няма как да не разширяват тълковния ни речник. Пък и всеки се обогатява...

За огрубяването на езика съществен принос има и търговията. Едно е да хапнеш кифла с някакъв салам вътре, а съвсем друго е да консумираш „мит с колбас“ или „пилешки бедра“, а за коктейлите, изписани пред заведенията, ще замълча, защото термините от анатомията не са стигнали. Не мога да пропусна и „съдържателните“ текстове, които се леят както от профучаващите коли, така и от вратите на барчета и магазини. Намеците вече не са скрити, а явни, подобно на снимките във вестниците и списанията, но тези какички поне не говорят (те няма и какво да кажат), а само се усмихват със силиконовите си телеса. За разлика от тях ние, пубертите, започнахме не само да save-ваме (съхраняваме) заливащи ни речеви поток, но и неусетно delete-нахме (задрасках-

ме, премахнахме) в общуването много думи от книжовния език.

За трупането на словесно богатство значим влог имат известните политически лица, които се надпреварват да „ме“-кат, т.е. на всички глаголи в първо лице множествено число да слагат окончание –ме. Като езикови строители те съграждат по-различен език, а много хора им подражават. Вместо да се учим, ние се „учиме“ да „говорим“ и да „пишем“ и... И пак се обогатяваме...

Изтъкнати специалисти се надпреварват да обясняват, че подобен език (каруцарски, циничен) бил по-добър и разбираем за хората, отколкото чуждите, които употребявали някои от политиките. Интересно кой ли е казал, че мярка са говорещите, които озвучават националното пространство и го правят говорилна?! Та те не са пример за владее на езика, а всички били отлични ученици... Но за да открием грешките на тези отличници, ние трябва да знаем и да опазваме езика си, а не да го изтезваме или „делиитваме“. В противен случай няма как да не бъде „бъгнат“. „Бъгът“ обаче е в нас самите, но не си го признаваме. Страшно е да осъзнаем, че бръмбарът на незнанието (от англ. bug –насекомо, бръмбар) е поразил мозъка и са се родили бръмбарите в главата. (В английския език bug означава и глупава идея. То няма каква друга да бъде!) Каквато е мисълта, такава е и „облеклото“ ѝ, т.е. думите, с които е изразена! Новите езикови палачи би трябвало да замълчат, за да не се излагат. И ако е вярно, че езикът е огледало на живота, то отвсякъде ни заобикалят цинични екзекутори.

Та и аз към мълчание призовавам, за да не измъчваме езика с необичайни и неправилни употреби. Защото „бъговете“ са на „ръбването“, ако трябва да се изразя съвременно и ако ме разбирате. „Бъгът“ е несъвършенство и когато се открие у човека, трябва да се отстрани. С други думи „бъгавостта“ е лечима подобно на бърливостта – със затъкване на устата. Едва тогава езикът ни няма да е „бъгнат“, а словоблудстваният най-малко ще бъде ръгнат.

Милотин БАРАКОВ

* Милотин Бараков е ученик в VII клас на СОУ „Христо Ботев“ – Русе. Есето му е отличено с първа награда в раздел „Журналистика“ – втора възрастова група.

Пари нема, действайте!

Най-добрият български клуб, този на ЦСКА, игра един от най-слабите сезони от своето създаване. „Червените“ страдат във всяка една фаза на футболното игрище. Като се започне от глупавите грешки на пианицата Иван Караджов на вратата, мине се през трагичната „червена“ защита, където Павел Виданов и неговата дружка в центъра на защитата вършат не по-добра работа от конуси, през бездейната халфова линия, та чак до нападението, където се изсипаха много пари за едно голямо нищо.

Първият гол на Платини с фланелката на ЦСКА ни накара да повярваме, че той е нападателят, който ще донесе славата. Грешка! Явно е имал хубав ден, но от тогава все не му се получава. Даниел Панку – страхливец, дошъл с големи очаквания към играта му, с оглед на богатата му визитка, но видя, че тук може да си почива на игрището и с нищо не заслужи да носи фланелката на най-великия клуб в България.

На какво се дължи кризата? Има ли изобщо криза, или сегашните играчи толкова си могат? Може би е второто. Може би, ако „Титаните“ не бяха уволнили Любо Пенев, сега ЦСКА щеше да е шампион. Въпреки годините и опита си той успя да победи „Динамо“ на сред Москва. Има една голяма разлика между родния и европейския футбол. Собствениците на големите отбори не се показват пред медиите и само наливат пари в отборите си. В европейския футбол главно действащо лице е треньорът. Затова в България няма футбол! Няма ЦСКА, няма „Левски“, няма „Ботев“! Защото собствениците си мислят, че като дават пари могат да определят кой, къде и кога да играе. Сегашните така наречени български грандове могат с „прекрасната“ си игра да бъдат надиграни с малко повече напън и от футболистите на Криводол.

Кога парите станаха най-важното нещо в българския футбол? Този проблем ще е вечен, докато не намерим хора, които ще играят със сърце, а не за пари, защото те отдавна са свършили.

Пламен ПАВЛОВ

* Пламен Павлов е ученик в XII клас на хуманитарна гимназия „Св. св. Кирил и Методий“ – Велико Търново. Спортният му коментар е отличен с втора награда на конкурса.

IV национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ Русе'2010

Ритуалът „Хидерлез“ показва хубостта на момичетата алиани

„Младите никога преди това не са се вълнували толкова за този празник!“, споделя Фатме Садъкова с усмивка на лицето. Големият празник на българските алиани е Хидерлез. Всяка година на 6-и май в с. Севар цялото село, куп журналисти и няколко госта (тази година: консултът на Турция, американци от „Корпуса на мира“ и други) се събират в местността Куручалъсь, която, преведено, означава „сухите пръчки“. С облекла, които скрояват цяла година – „биндалъ“ – „хиляди клонки“ и бели чембери с „оя“ – „дантели, изработени ръчно“, всички жени от селото се събират и омайват мъжете, които толкова се пъчат.

В България алианите се разделят на алеви и къзълбаши. Те почитат Али инб Абу Талиб, братовчед и зет на пророка Мохамед. Шиизмът или алианството е изградената „по-либерална“ религия от исляма и християнството – алианите палят свещи в храмовете си, които обикновено се намират в текета. На празниците си дават в жертва някое животно. Преди 17 века жертвата не е била животно, а човешко същество, което, разбира се, не е толкова гадно – защото после тази жертва е ставала водач на алианите. Поинтересно щеше да е, ако жертвата се изяждаше... Тогава всеки канибал щеше да е и алианин, а с моята логика далеко не се стига. Има едно свещено правило при шиизма: „Или си ти, или не си ти?“ Принципно така се превежда, но не съм много сигурна, това е като библейския принцип: „Който изкарва нож, от нож умира!“ Но, естествено, не звучи толкова заплашително, когато изкараш нож да режеш зеленчуци. И така: „Или си ти, или не си ти?“, ако случайно решиш, че вече не си нито християнин, нито мюсюлманин и решиш, че искаш да станеш алианин – не можеш, просто ей-така. По принцип къзълбаш се раждаш и такъв си умираш, а при алевиите се влиза със сто клетви, ритуали, все едно влизаш в еврейска секта. Ако ще се от-

казваш от религията си, за да станеш алианин – недей, или поне стани атеист, което само по себе си е най-добрата позиция в обществото.

Подготовката за тържеството се прави вечер. Преди това най-стройният и хубав младеж връзва люлка на мястото, където се събират всички жени, обаче най-красивата от всички тръгва със сребърно менче, в което има свещена вода, да събира нишани от цялото село – пръстени, гривни и абсолютно всичко, ценно за една жена. На сутринта на 6-и май, по традиция, всяка мома трябва да се отъркала в ранната роса на най-близката ръжена нива. След обяд всички се събират в кръг на Куручалъсь и изричат молитви – „илиахи“, в които се споменават всички имами, в които вярват алианите. След това по средата сядат две момичета, задължително първородни дъщери на молещата се алианка, завити с „фъта“ – „ръчно изработена кърпа“, а в едната ръка огледало, за да могат да се оглеждат те, едно по едно, изкарват нишаните, събрани предната вечер и ги връщат на собствениците им с дюлева клонка – за плодородие през цялата година. За всеки нишан се раздават късметчета под формата на песен – „маани“. Винаги първите маани започват: „Песен песен отваря. Песен, който не знае, бяга. Елате, момите, да се надпяваме – да видим коя ще победи“.

След последния нишан Фатме, която организира най-големите алиански празници в Северо-източна България, пръска всички присъстващи със свещената вода. Не пропусна да напръска и мен, и обектива на аппарата ми.

Най-хубавата мома на селото е облечена в бели шалвари и блуза, носи мъжки фес, украсен с конски косми и мънисто. От кръста надолу носи две опънати пръчки, които наподобяват на кон. Това означава, че тя се пази за подходящия момък. След нея ходят 12 други момичета, облечени като мъже и 9 други момичета, облечени

като араби – с маски от стари кратуни и черни роби с гугли – те гонят със стръкове коприва и пръчки всеки момък, който иска да доближи най-красивото момиче на селото. Така девойчетата обикалят три пъти селото и си избират младоженци.

Вярата на алианите у нас доскоро бе дълбоко скрита. Бай Гаафил, религиозен водач на къзълбашката община, казва, че в алианството са скрити много езотерични знания, символика и послания, до които можеш да се докоснеш само ако си посветен. Алианите все пак пестеливо разкриват само малка част от обредите си, но други ревниво пазят, за да не изчезне магията.

Аз, по принцип, не съм почитателка на всякакъв тип религии, ритуали и т.н. Не съм и някакъв вид лицемер и затова с чиста съвест мога да ви кажа, че ритуалът „Хидерлез“ е един от най-интересните ритуали, които някога може да имате честта да наблюдавате...

„Когато магията я има, всичко остава непочътнато!“, допълва разказа си алианката Фатме.

ЕМИНЕ САДКЪ

* Емине Садкъ е в IX клас на хуманитарна гимназия „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново. Репортажът ѝ донесе първа награда в раздел „Журналистика“ – в съответната категория.

Професия ЖУРНАЛИСТ...

> от стр. 1

Дори струпаните глътки и мотивираната негативна характеристика, залепена по лицето на интервюирания няма никакво значение за цялостния облик на Репортажа. Журналистът е на мястото си. Операторът го е хванал в правоъгълния си капан и тайнствено запамята всяка лексема и въздишка, която се понася от своеобразния диалог на две души – били те Яворови „Ангели“ и „Демони“.

Секунди за размисъл. Първият въпрос. Лъжливо обмисляне на вече заучени фрази се гмурват в ручейте на журналистическото търсене. Днес Страстният ще получи своята истина. Чуждата истина. Обществената истина. Ще зададе следващите въпроси, заченали с кукичка оцветените отговори на питаната Личност. Ще се завъртят думите в кръга на мислите, ще надделеят над мълчанието на писмеността и ще се разлеят в душите на Субективните, на Човеците.

Човеците... Те имат ужасяващо голяма нужда от мисълта, че са свободни и великодушно независими. Свободата „за тях“... за нас е изключителна ценност и богатство. Но чия е свободата в Съвремението? Съществува ли? Отговорни ли сме към нея, отразява ли се по подходящ и уважителен начин от строй-

ното общество на Журналистите. (На питащите Страстни.) Оформят ли глинената ѝ цялост молитвените пръсти на Църквата, защитават ли независимостта и правото ѝ да съществува Институциите, достатъчни ли са фактите, с които нацията разполага? Нека изпуснем следващите, трагикомично изсипани върху борещата се за промяна аудитория, нетагивни отговори. Нека признаем, че драматичният театър, в който се налага всеки да съблече дрехата, маскирала тялото от истини, е нашият Живот. Нашето Битие. Нашата абсолютна Действителност. Магията, усилила всяка мелодична нотка на дълбокия ни уверен глас, вече действа, вече превръща мълчаливите ни неизречени истини в постановка на случващото се в главите ни.

Очите...

Тези вечнотърсещи очи на Журналиста отново са изправени пред нас. Питат. Търсят. Ровичкат. Желят и знаят кога да ни попитат за това, което винаги ще си остане Тръпка на Деня, Въсък и Конец на сплетените ни в молитвена поза ръце, потреперващи над пъстрите дрехи и розовите скули. Тези очи знаят, че зная, че знаят. Само те могат да променят Омълчалото се настояще и да отронят пожелателите истини, изхабени след лятото, хванало загар под Слънцето.

Светът се разпуква. Съюзите се сформират отново и отново, защото никой няма вяра на Истините в главата на Другите. Защото Журналистиката е онова клеймо върху писмото на Безбрежността, което не трябва нито да бъде унищожавано, нито да бъде „заклученик“ в рамкирано платно. То трябва да расте, да бъде поддържано и отглеждано от устните на Младите и Старите, от делата на Търсещите и Искарците, от истините на Вярващите и Можещите.

Защото, за да бъде един Човек Свободен, той трябва да бъде и отговорен към свободата на Другите. Към ролята на Талантливите, върху сцената на Реалността. Която винаги е само една, предадена прилежно от репортерите и операторите с Чувства, но и с цялото съзнание и отговорност към работата си пред микрофона и в Душите на Интервюираните, Зрителите... на своите собствени...

Професия ЖУРНАЛИСТ.

Това е Право и Мисия.

Това е Магия!

* Петилина Петрова е ученичка в ГПЧЕ „Йоан Екзарх“ – Варна, XII клас, участва в ЛК „Кастулия“ – ОДК. С есето си тя спечели Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за журналистика-индивидуална. „Надявам се творбата да отпечата в съзнанието Ви чувството за повече красота и хармония в дните“, каза при награждаването Петилина.

IV национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ Русе'2010

Скъпи участници в Четвъртия национален ученически конкурс ...

> от стр. 1

На този ден нашата Памет разгръща все по-запрашените страници на съкровено-личната ни книга, на нашата си Библия, която от векове пишем като народ с драматичното си и превратно историческо битие. За да почетем с благодарност онези, без чието саможертвено дело националната ни идентичност би била мъртва – първоучителите, просветителите, учителите и учениците, писателите и поетите, далновидните държавници: Св. св. Кирил и Методий, Паисий Хилендарски, Софроний Врачански, Неофит Бозвели, Найден Геров, Добри Чинтулов, Братя Евлоги и Христо Георгиеви, Георги Раковски, Васил Левски, Христо Ботев, Любен Каравелов, Захари Стоянов, Екзарх Йосиф, Марин Дринов, Иван Шишманов, Михаил Арнаудов и мн. мн. други.

Чрез словото Паметта ни дава възможност да вникнем дълбоко в смисъла на сътворения и сътворявания от будителите духовен подвиг и да го оценим като многолик динамичен процес в българското историческо време. Ето какво пише Зигмунд Милковски (псевдоним на полския писател Теодор Томаш Йеж) в романа си „Зори“ (1890), чието действие се развива в Русе и околностите през последните години от турско робство: *България беше преживяла твърде странни събития. Както е известно, тя някога е била държава, дори могъща държава. Пропаднала. В това няма нищо необикновено; то се случва и с големите държави. Пропаднала – забравила за нея и тя самата забравила за себе си. Тая двустранна заборава се отразила така дълбоко, че я изгубили от очи историята, географията, статистиката, етнографията и литературата. Причислявали България към една категория с половците, печенезите, хазарите. Учениците ги виждали в пределите на Херодотовска Скития, а шемето на турската провинция схващали като име само с административно значение. В края на краищата забравили за нея и, което е най-лошо, тя самата забравила за себе си. В началото на нашия век българинът не знаел, че е българин: смятал се за рая по закон, по задължение, по рождение и никой не възприемал по-добре от него и по-акуратно положение то си и не се нагаждал с условията. Такава съдба му се била паднала. Кучето се ражда куче, раята – рая. Покорно понасял той съдбата си с най-голямо примирение и бил най-верен поданик на падишаха. Възнували се и бунтували гърци, сърби, албанци, пронасяли се през България войни. Турция се разпадала, а той все оставал верен поданик и едва към 1850 година почнало да просветва в главата му. А веднъж започнало, тръгнало вече. Националното съзнание, което няколко века дремело в мрака, се пробудило и развило с удивителна бързина посредством печатната книга, която отначало излизала под надзора и с благоволенieto на върховната власт. Заедно с това взели да изникват различни неподозирани по-рано въпроси. Българите разбрали, че им се полага национална църква, че им се полагат политически права. И т. н.*

Васил Априлов твърди: *До тази епоха (1939 – реформите и хатишерифа) никаква почти мисъл за развитието на образованието не възниква у българите; даже живеещите в други държави съотечественици не помисляха за възраждането на българската писменост, срамувайки се при общуването с чужденците да се наричат българи. Ето и потресаващият спомен на Иван Добровски от детските му години (1826) – 12-годишен ученик тогава, четейки случайно вечерната си молитва на български (не на гръцки, както обикновено), той чува баща си да се обръща към него с думите: *Холан момче, отде си поревнал този варварски език.**

Знаейки от къде тръгват народните ни будители и какво са сторили тези пламенни родолюбци, преминавайки през преизподнята на една титанична борба за възраждането на човека, на българина, чиято духовност е била уязвена, не е трудно да се убедим, че Будителят е само онзи, когото Времето извиква на историческата сцена, за да открие на своя народ, чийто живот е застинал с мъртва утроба, пътя към Изхода. Будителят е духовният водач, човекът на дълга и честта, на високия морал, на знанието и действието. Той е личност с *напреднало духовно прозрение*, която може да посочи Изхода и притежава волята да вдъхнови съплеменниците си като сътворители на новото си битие, на самите себе си като себеуважаващи се и живеещи с достойнство човешки същества.

Кои са светлите идеи, в които ни заклеха будителите ни? Те са блестящо формулирани от академик Михаил Арнаудов.

Първо: да държим будна и да браним непоколебимо народната си чест. Съзнанието за собственото ни народно достойнство, за народното ни право и народните ни заложби винаги трябва да е живо и активно. Григор Пърличев казва: *Вярно е, че горделивият никога не прокопсва, но вярно е също, че и който презира себе си, е самоубиец... Ние, българите, трябва да се пазим повече от втория грях: трябва да се уповаваме на силите си, на трудовете си.*

Второ: да бъдем разумно самонадеяни, да работим неуморно за националното си дело и да сме готови за върховни усилия в решителния момент; да разчитаме преди всичко на собствената си доблест и собствената си предвидливост. Нека си спомним думите на Васил Левски: *От никого страннаго не се надяваме и никому за нищо не се молиме. Всичко се състои в нашите задружни сили, против тях не може противостоя и най-силната стихия.*

Трето: въдълвената борба за духовно единение, за непрекъснатото ни и двустранно културно възможване.

Четвърто: вяра в предопределението на българския народ и в звездата на България.

Това се четири от най-важните идеи в канона на българщината, чийто смисъл и сега е актуален, разбира се, проектиран в съвременни измерения и приложение.

Защо и днес е потребно да извикваме в Паметта си образите на народните ни будители, защо сме още петимни да съзем на 1 ноември през все по-овехтяващата дреха на празника не Иконата, а недогорялата свещичка в олтарата на сърцето ни? Главно по три причини.

Първата причина – тя най-добре ни е разкрита още от мъдрия дядо Вазов: *Имаме нужда от светлина, от вдъхновение, от вяра, от големи примери, от велики саможертвения, които издигат и окръпват душата и правят един народ*

уважаван“.

Втората причина – днес, за кой ли път, българското време е **кризисно**. Поразително е, че то може да бъде характеризирано със стиховете, написани от Патриарха на българската литература в началото на ХХ век:

*Блуждаем без олтар, без Бог, без вяра,
в гърди без обич, ледни кат мермера,
в лъжата светска роби на Мамона.
И нашия дух, що отрицание трови,
не вярва ни в кумирите си нови,
ни в старата икона...*

И все пак днешното време е по-различно от предходните. Най-вече то е време на високите технологии, което обаче асметично се задъхва от морална недостатъчност под тежкия товар на рухнали ценности и тотално провалени идеологии. Това е време, в чиято нощ все по-често отеква раненият от безотговорност, наркотици, престъпност и проституция вик на българската младост. А една духовно и морално ранена младост трудно ще роди утре Доброто, Любовта и Красотата. Следователно и днес трябва да се търси пътя към Изхода. И днес е потребен Будителят, който като висша еманация на националната ни личност да събуди волята у отделния индивид да стане и да бъде личност.

Третата причина – и за най-непредубедения поглед върху случващото се в съвременния меркантилен глобализиращ се свят е видно, че човечеството *рускува да се превърне в най-лошия и най-болезнения въпрос на вселената* (Г. Василев).

Днес за науката става все по-ясно, че човечеството трябва да подобри умствените и физическите си качества, да обогати своята душевност и да развие емоционалния си интелект, за да има по-адекватно поведение в непрекъснато усложняващата се природна и социална действителност. С оглед на тази безспорна констатация не смущаващо, а ужасяващо звучат съобщенията за стремглаво увеличаващата се неграмотност сред младите хора на България, за срива в образованието на всички образователни равнища, за негласно подкрепяната експанзия на тройкаджийците във висшите ни училища. Нима съвременното ни битие ще потвърди думите на неподкупния и непримирим Димитър Подвързачов: *... демокрацията е тържество на посредствеността!*

Ето защо е потребен днес Будителят, който е призван да събуди у българина голямата истина, че благоденствието на човечеството е функция не толкова на количествените измерения на парите, колкото на качествените измерения на духа, че човекът ще допринесе за възстановяването на световната хармония най-вече с богоравната си нравствена позиция, която заема спрямо живота, с волята си да бъде вътрешно свободен и отговорен за тази свобода пред себе си и другите.

Будителят е този, който трябва да вдъхнови българина за нов живот с гениалното прозрение на съвременната научна мисъл, че заедно с физическия закон в основата на мирозданието е заложен и моралният принцип, което е най-важното условие за физическото безсмъртие на вселената и за съвършенството на човека.

Будителят е във всеки един от нас. Просто трябва да имаме съзнание за него и да следваме императивите му в общественото си поведение, защото както казва Петър Увалиев: *За да бъдеш, трябва да будиш – себе си и другите.*

Нека е честит на всички ви благословено идващият празник на народните будители!

Нека получените в неговото лъчезарие отличия да бъдат радост и вдъхновение за младите участници в конкурса, за техните учители, родители и наставници.

За мостчето над Липник

*Неизвестно къде, съществувай!
Неизвестно с кого, съществувай!
И си спомняй за мене понякога...
Хр. Фотев*

Един ръждив влак изтрака по релсите. Беше есен и всичко беше някак тъжно и меланхолично. Листата падаха, въртейки се като че ли танкуват някакъв техен си предсмъртен танц, а дърветата ставаха все по-голи и по-голи.

– Странно е – каза тя. – как когато дойде есен всички найзаждаме шалове, шапки, ръкавици и прочее, а дърветата правят точно обратното. Сякаш не им е студено.

– Може би просто се правят на смели, откъде можем да знаем. Точно както аз бих си съблякъл якето ако те видя да трепериш. Вярно, може да изглеждаш смешно, но ще ти е топло. И пак ще си хубава.

Тя беше с руса коса, чаровна усмивка и дълбоки кафяви очи. Погледнеше ли те с тях, веднага можеше да разбереш какво точно си мисли и какво всъщност искаше да ти каже. Това беше нейната специална дарба, за която дори не подозираше. Той пък беше тъмнокос. Имаше същата заразна усмивка и тъмни, тайнствени очи. За разлика от нея, той беше потаен и никой нищо не знаеше за него. В паметта на всички той бе черно петно. В този студен и страшен ден, те седяха на стълбите до моста над Липник. Не, че това има някакво значение, но за тях беше от изключителна важност да бъдат точно там. Да си говорят точно там. Пък дори и просто да мълчат. Точно там.

– Мислиш ли, че бих изглеждала по-добре с кестенява коса? – попита тя и някак си инстинктивно погледна един от кичурите, които се спускаха покрай лицето ѝ, да не би случайно да е станал кафяв.

– Ти винаги ще бъдеш хубава – дори и един ден да те видя със зелена коса.

– Ами ако ми излезе еееее такава брадавица на носа?

– И десет брадавици да ти излязат, пак ще си най-прекрасното същество на света.

Листата все още си падаха, посветени до последната си почти мъртва частичка на финалния си спектакъл. Ех, как никой не забелязва това. Никого не го интересува какво се случва с нещата около него, пука му само колко е депесиран заради есента и как трябва да отиде да си купи ново палто. Странни са хората – всичките егостични по свой начин.

– Виж колко са красиви листата!

– Да, косата ти е точно такъв цвят – златиста, но и някак тайнствено кафява. Понякога имам чувството, че си мени цвета според настроението ти.

– Дали всъщност това е възможно?

– Не знам. Попитай някой, който разбира от тези неща.

– Но ти разбираш от всичко и всичко за всекиго знаеш.

– Може би листата са изключение – той се замисли по въпроса за косата, въпреки че беше вече отговорил. И двамата мълчаха известно време, но въобще нямаха чувството, че това е безсмислено. За тях да мълчат беше все едно да водят разгорещен спор – бяха развили нещо като телепатия.

– Ще ти липсвам ли? – тя изведнъж реши да наруши мълчанието.

– Не, как въобще си го помисли?! На хората

никога не им липсват ценните за тях неща.

Широки усмивки се разстлаха по лицата и на двамата, като че имаше нещо смешно във факта, че днес бе последният им ден заедно. Един внезапен порив на вятъра ги накара да потръпнат.

– Брр! Този вятър не можа ли да почака още малко? Например до утре.

– Мисля, че днес му е точното време да се появи.

– И да ни развали така или иначе противния последен ден?! Как пък не.

– Може би знае, че е време да си тръгвам.

– Аз пък знам, че не е време да си тръгваш.

– Това и аз го знам, но се налага.

Зимата и лятото са толкова различни, но си приличат и по толкова много неща. И зимното, и лятното време са ужасни. И двете карат хората да се оплакват и само да мислят какво да облекат.

Всички забързани и безлични силуети, които препускаха покрай стълбичките до моста, точно в момента си мислеха колко е кофти, че идва есента, и дори ругаеха листата, заради това, че са толкова много. И всичките са на земята. Противоположностите си приличат, дори повече отколкото някои от нас си мислят.

– Знаеш ли, замислям се, че сме адски различни.

– И какво от това?

– Ами, аз съм си дете. Ти не си. Когато ми е смешно, аз се смея на глас – силно и освободено. Когато ми е тъжно, плача. А ти...

– Не обичам хората да виждат абсолютно всичко, което чувствам. Някои неща просто трябва да останат скрити.

– Ти си ужасен! – леко изнервено му подхвърли тя.

– А ти пък си прекрасна. Точно защото си всичко, което аз не съм. Понякога не обичам себе си достатъчно.

– Аз пък обожавам себе си. Това означава ли, че не обичам достатъчно теб?

– Ха-ха! – засмя се той, все едно казвайки ѝ „глупавото ми, то“. – Любова няма нищо

общо с рационалното мислене. Нямах да бъде любов ако имаше.

През цялото време листата падаха. Все едно никого нямаше да свършат. А неуморимия вятър ги подмяташе, танкуваше с тях, с всичките едновременно. Беше първия ден на есента и последния ден на лятото. Границата между слънчевите следобеди и мокрите обувки. От цялото лято нямаше и следа. Сякаш никого не беше идвало...

– Трябва да тръгваш. Може ли да те завържа за дървото.

– С удоволствие, но нямаш въже.

– Все ще измисля нещо. В краен случай ще използвам якето ти – нали ми предложи да ми го дадеш.

– Ще ми липсваш. Сякаш цялото лято беше едва няколко дни. Възможно ли е това?

– Явно е възможно. Но въпреки че ще си далеч от мен, аз и за миг няма да спра да мисля за теб. Освен докато спя, знаеш какви шантави сънища сънувам.

– Започваш да звучиш все едно цитираш Малкия принц. И все пак трябва да тръгвам.

– Добре. Всъщност не е много добре, но нищо не мога да направя. – каза тя вече ставайки.

Ей тук, на това кръстовище, до стълбичките, те трябваше да се разделят. Разбира се, на никого от минувачите не му пукаше за това, просто профучаваха отстрани, но и на нашите герои не им правеше особено впечатление. Една сълза се търкулна по измръзналата ѝ буза. А той изглеждаше непокатливо спокоен. Прегърнаха се.

– Обичам те. – прошепна ѝ нежно той.

– Обичам те! – изкрещя с все сила тя.

Листата все още падаха, когато някак напук на тъгата и двамата се засмяха. Сякаш имаше нещо смешно в раздялата им. Един ръждив влак отново изтрака по релсите...

Яница ПЕХОВА

* Яница Пехова е в XI клас на МГ „Баба Тонка“ – Русе, участник в клуб „Слово“ при ОБДЦКИ. С двете си творби тя спечели Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за литературно творчество (поезия и проза).

IV национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ Русе'2010

За първи, но не и за последен път

В горещата последна неделя на октомври се проведе тържествената церемония за връчване на наградите на отличилите се участници в национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“. Разбира се ние от клуб „Журналистика“ също бяхме там, но не само като публика, а и като печеливши. Велизар, Марина и аз взехме награди в различни категории и места. Вкусът на това другите да оценят, което си направил, е много хубав, но и да си домакин на такова събитие също не остава по-назад.

За четвърта поредна година ОбДЦКИ – Русе организира този конкурс и успява да разбуди въображението и творчеството на стотици

Моят опит в журналистиката

Да използваш думите е специфично умение, граничещо с изкуството. Думите са връзката ни с другите – те изразяват култура и традиции, без дори да се замисляме. А написаните думи са знаците на вечността. Темата за думите бе моята първа изява и като репортер. Задачата бе да отразя проекта „По пътя на думите за виното“ в България, Франция и Италия, в който аз самата бях участник. Вълнуващо и интригуващо пътуване по тройните следи на виното и думите за него.

Репортажът бе написан и публикуван в училищния вестник „Клио“. А след това клуб „Клио“ го номинира и изпрати за участие в националния конкурс „Стоян Михайловски“. С трепет очаквах резултата. Решението на журито за третата награда за репортаж бе прието с огромно удоволствие, удвоено от радостта на моите съученици и приятели. Не съм очаквала моето лично преживяване, описано с думи, да има такъв отзвук.

Благодаря на организаторите от ОбДЦКИ-Русе за неочакваното удоволствие, доказващо че „пътят на думите“ е непредвидим и честно носи невероятни резултати.

Яна ВИКОВА

* Носител на трета награда за репортаж.

деца от цялата страна. Тази година за мен беше първото ми участие в него. За първи път се докоснах както до „кухнята“ така и до самото състезание в конкурса. В продължение на два месеца авторите изпращаха творбите си, опитвайки се да заинтригуват вниманието и да впечатлят компетентното жури. Накрая изборът беше направен и в навечерието на Деня на народните будители голяма част от наградните пристигнаха в пленарна зала на Община Русе, за да получат своите творчески отличия и да се позабавляват. За настроението се погрижиха талантливите певци от детската вокална група „Слънце“. Публиката също беше много радостна и оживена, особено когато ставаше въпрос за подкрепа на някой награден.

Спомените ми от този ден са много и богати, но срещата ми с различни деца с толкова голям талант беше най-хубавото от всичко. Участието ми беше за първи път, но няма да е за последен! Поздрави на всички участници, с които се запознахме. Очакваме ви и догодина!

Кремена ЦАНЕВА

Страната на чудесата

Ивета ИВАНОВА

Елате с мен в една страна,
една страна на чудесата –
да хапнем захарни цветя
и шоколадче от земята.

Там всички имат си криле
и с тях прехвърчат до звездите,
а пък направени са те
от светлорозови бисквити.

Там в облаците слънчоглед
наместо слънце свети ярко
и ангелчета пълнят с мед
сияещата му шишарка.

Повярвайте ми, аз бях там.
Със мен потегляйте и вие,
защото този свят голям
страхотен е. Аз не го крия!

* Ивета Иванова учи в МГ „Баба Тонка“ – Русе, в VI клас, участва в клуб „Слово“ при ОбДЦКИ. Стихотворението ѝ е на първо място във възрастовата група – поезия.

Редове от пощата

Уважаеми организатори,

Приветстваме идеята ви за провеждането на национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“.

Като съзнаваме колко много време, усилия и желание са нужни за организирането на конкурс от национален мащаб и колко много енергия е необходима за провеждането му, ви изказваме нашата искрена благодарност и възхищение.

Считаме, че вашето дело е продължение на истинските български духовни традиции, работата ви – будителска, а духовните хоризonti, които разкривате пред децата на България, са възпеление на ДУХОВНОСТТА българска, оцеляла през вековете.

Желаем ви здраве и сили, за да продължите мисията си!
С уважение, Пела Янева, Петранка Генова, Неда Петрова – учители в ОУ „А. Страшимиров“, гр. Бургас

Успешни стъпки в журналистиката

Нашият ученически клуб „Клио“ в ПГХТТ – Пловдив има близо тригодишна история. Той обединява стремежът ни към творчество в областта на историята, литературата и философията. Участието ни в националния конкурс „Стоян Михайловски“ бе част от творческите ни предизвикателства. За няколко дни подготовихме материалите – статии от последния брой на в. „Клио“, две от радиопредаванията на радио „Клио“ и поредица броеве на вестника ни. А дъждът на последния септемврийски ден „благослови“ пакета с

конкурсните ни работи, поел към Русе.

Участието на клуб „Клио“ в конкурса бе първи опит в конкурс по журналистика. Трите награди, които получихме, радват, вдъхновяват и амбицират.

Благодарим на организаторите за приключението, позволило ни да се състезаваме с подобни на нас търсещи, мислещи и творещи слово млади хора. Щастливи сме, че бяхме част от това състезание на духовност, творчество и екипност. И да пожелаем на уникалния национален конкурс „Стоян Михайловски“ – Русе: НА МНОГАЯ ЛЕТА!

Донка РАДЕВА,
ръководител на клуб „Клио“ – Пловдив

Уважаеми колеги,

Получихме наградите от IV конкурс „Стоян Михайловски“. Благодарим! Много сме впечатлени от дизайна на грамотите, плакетите и купите.

Директорката на ОДК – Монтана, Миглена Георгиева връчи в Заседателната зала на Общински съвет – Монтана, наградите на отличените деца и екипи.

Изпращаме ви снимка на нашата група с наградите. Надяваме се догодина да имаме възможност да споделим празничната атмосфера на тържественото награждаване от петото издание на вашия конкурс в Русе.

Поздрави и пожелания за спорна работа и много успехи!

Нели ВАСИЛЕВА, лектор по журналистика в ОДК „Ние, вработата“ – Монтана

